

ною паспортизацією акваторій» учені Інституту біології південних морів ім. А.А. Ковалевського НАН України, Інституту колоїдної хімії й хімії води ім. А.В. Думанського НАН України, профільного екологічного підприємства товариства «СІТАЛЛ» (м. Севастополь) розробили проект екологічного паспорта морських акваторій [6] Однак, на сьогоднішній день в Україні і досі відсутня спеціальна служба, яка б розробляла б екологічні паспорти об'єктів відповідно до законодавства та слідувала за дотриманням своєчасного їх складання[2].

Загальні аспекти екологічної паспортизації об'єктів розглядаються доволі широко як у вітчизняній, так і зарубіжній літературі. Але вони мають методичний та методологічний характер. Взагалі екологічний паспорт повинен бути комплексним державним документом, який містить характеристики взаємовідносин будь-якого техногенного або природного об'єкта з навколишнім природним середовищем. Здійснивши аналіз процедури паспортизації виділила основні види паспортів за типами природокористування

1. Екологічні паспорти об'єктів господарської діяльності
2. Екологічні паспорти природних зон
3. Екологічні паспорти промислових об'єктів
4. Паспорти для міської зони.

Кожен екологічний паспорт має мати свою структуру та складатися з основних розділів: загальної характеристики об'єкта, функціональних критеріїв, геосозологічних засад різноманіття, екобезпеки, природоохоронної діяльності, та чинників збалансованого розвитку. При складанні екологічного паспорта об'єкта слід враховувати і те чи проведена екологічна паспортизація усіх екологічно небезпечних об'єктів які в тій чи іншій мірі впливають на досліджуваній об'єкт. До таких об'єктів можна віднести будь-що що впливає на життєдіяльність людини. В даний час не існує об'єктів, що не впливають на навколишнє середовище. Це і викиди шкідливих речовин, і скидання стічних вод і збереження чи утилізація відходів. Створити підприємства, що не роблять негативного впливу на навколишнє середовище, це те саме що створити вічний двигун. [4]. Найбільше екологічне навантаження створюють індустріально розвинені райони, які являють собою зони з високим рівнем ризику виникнення техногенних аварій і катастроф, і відповідно загроза життєдіяльності людини. Цей ризик постійно зростає як внаслідок збільшення застарілих технологій і устаткування, зниження темпів відновлення і модернізації виробництва.

Висновки. Проаналізувавши роботи проблематики паспортизації заповідних об'єктів, визначила, що дане питання часто висвітлюється у роботах вітчизняних і зарубіжних авторів. Екологічній паспортизації заповідних об'єктів України приділяється недостатньо уваги. Екологічна ситуація, що склалась сьогодні в Україні вимагає ведення контролю користування природними ресурсами. Створення екологічної паспортизації населених пунктів є необхідною умовою для подальшої оцінки й узагальнення інформації про стан середовища з прогнозуванням розвитку природно-техногенної системи міста. Екологічний паспорт має складатися по результатах паспортизації об'єктів певного району або міста. Найчастіше особливо небезпечними об'єктами виступають промислові підприємства, що завдають найбільшої шкоди довкіллю і саме тому необхідна саме комплексна оцінка впливу всіх підприємств цього району на навколишнє довкілля [1].

Види екологічних паспортів представляють комплекс даних, виражених через систему показників, що відбивають рівень використання об'єктами природних ресурсів і ступінь їхнього антропогенного навантаження на навколишнє середовище. Отже, можна зробити висновок про те, що проведення паспортизації всіх екологічно небезпечних об'єктів є необхідною і важливою частиною спрямованою на регулювання стану навколишнього природного середовища і раціональне використання природних ресурсів.

Список літературних джерел

1. Косовська М.А. Екологічна паспортизація території і акваторії: Севастополь: СНІЯЕіП, 2003.-64с.
2. Рідей Н. М. Екологічна оцінка агробіоценозів: теорія, методика, практика. Херсон: Видавництво Олді-плюс, 2011. 568 с.
3. Охорона природи. Поводження з відходами. Технічний паспорт відходу. Склад, вміст, викладення і правила внесення змін: ДСТУ 2195–99 (ГОСТ 17.9.0.2–99) (Міждержавний стандарт)

УДК 637,18 (477:292.485)

О.П. Романчук, в.о. директора НПП «Кармелюкове Поділля»

В.С. Любченко, к.г.н., начальник відділу науки НПП «Кармелюкове Поділля»

ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ АНТРОПОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ В ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ОБ'ЄКТАХ СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

Розглядаються питання оцінки антропогенного навантаження в національному природному парку «Кармелюкове Поділля». Подаються дані про рекреаційні зміни рослинного покриву та структуру місць найбільших антропогенних змін парку. Вказуються основні напрямки подальших досліджень антропогенних навантажень на екосистеми території національних природних парків.

Ключові слова: антропогенний вплив, рекреаційне навантаження, рекреаційний пункт, національний природний парк.

Дослідження антропогенного впливу на екосистеми територій національних природних парків (НПП) є складовою частиною наукових досліджень природозаповідних установ і передбачено Законом України “Про природно-заповідний фонд України” (1992 р.), Положенням про наукову та науково-технічну діяльність природних і біосферних заповідників та національних природних парків (наказ Мінприроди України від 29.10.2015, № 414) та Програмою Літопису [3].

Антропогенний вплив на природно-заповідні природно-територіальні комплекси проявляються в порушенні заповідного режиму; використанні природних ресурсів в господарських цілях у відповідних ділянках та зонах; в характері господарської діяльності; у відновлювальних, регуляторних біотехнічних та созотехнічних заходах, які проводяться на окремих ділянках НПП тощо.

Рекреаційні зміни рослинного покриву на території національного природного парку «Кармелюкове Поділля» (Парку) відбуваються у місцях які є традиційною зоною відпочинку населення, а саме: рекреаційні зони та рекреаційні пункти Проектом організації території Парку [4] передбачене зосередження рекреаційного навантаження в зоні стаціонарної рекреації. На даний час вона займає площу 10,6 га., що складає не більше 0,05% площі. Територія на нині не облаштована і не використовується за призначенням (земля не передана у постійне користування Парку).

Більшість рекреаційних пунктів Парку розміщена в зоні регульованої рекреації та господарській зоні, в безпосередній близькості до населених пунктів. Ці об’єкти відвідує переважно місцеве населення. Рекреаційне навантаження на ці об’єкти нерівномірне і його пік припадає на весняно-літній період [1]. Ґрунтовних ціленаправлених досліджень з вивчення рекреаційних змін рослинного покриву на цих об’єктах поки що не проводилися, оскільки масштаб та інтенсивність використання рекреаційних ресурсів не значний. Проте постійно проводиться моніторинг змін стосовно рослин та тварин, що занесені до Червоної книги України. Під постійною увагою знаходяться об’єкти Парку на яких можлива загроза рекреаційних змін рослинного покриву, це насамперед облаштовані рекреаційні пункти та лісівничо-просвітницький центр: «Анютинне джерело», «Вишенька», «Кордон», «Криниця Лотоцького», «Юрково», «Розсадник». Площа цих об’єктів незначна – 1,85 га і кількість відвідувань рекреантами незначна (біля 10 тис. осіб на рік) і розподіл нерівномірний: основна маса припадає на лісівничо-просвітницький екоцентр в Дохнянському лісництві (біля 31%) [1, с.141].

Дослідження антропогенного навантаження будуть проводитися і стосовно використання рекреаційно-туристських ресурсів, що будуть з часом все інтенсивніше розвиватися і впроваджуватися в господарську і еколого-просвітницьку діяльність Парку [2].

Список використаних джерел

1. Літопис природи НПП «Кармелюкове Поділля», Т. 5. — Чечельник, 2018. — 304 с.
2. Любченко В.Є. До питання оцінки забезпеченості рекреаційно-туристськими ресурсами Національних природних парків // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Роль національних природних парків в розвитку туризму». Національний природний парк «Кармелюкове Поділля». (Чечельник, 20–22 вересня 2018 р.). — Вінниця: Вид-во «Твори», 2018. — С. 281–290.
3. Програма Літопису природи для заповідників та національних природних парків. Колектив авторів під редакцією докт. біол. наук, проф. Т.Л. Андрієнко. — Київ: Академперіодика, 2002. —103 с.
4. Проект організації території національного природного парку «Кармелюкове Поділля», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об’єктів // ПрАТ «Науково-виробничий комплекс «Курс»; ПП «Центр екологічного управління». — Київ, 2016.

УДК 58.006

І. Б. Свитка, студентка,
І. М. Михалюк, к. б. н., старший викладач кафедри
*Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка*

РІДКІСНІ ТА ЗНИКАЮЧІ ВИДИ ВИЩОЇ ВОДНОЇ ФЛОРИ ШАЦЬКОГО НПП

*Виділено та складено перелік рідкісних та зникаючих видів вищої водної флори із класу *Liliopsida* для території Шацького НПП. Проведено їх еколого-ценотичний аналіз.*

Ключові слова: вища водна флора, клас *Liliopsida*, рідкісні, вразливі, Шацький НПП.

Актуальним завданням сучасних ботанічних досліджень є збереження та охорона фіторізноманіття. Вищі водні рослини не є винятком, оскільки є чутливими до будь-яких антропогенних змін і відіграють суттєву роль у житті водойм.